

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

תוכן עניינים

- א. הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל ... ראו מזבח בנוי ומיכאל השר הגדול עומד ומקריב עליו ... אפרו של יצחק ראו שמונה באותו מקום ... יוחנן שלשה נביאים עלו עמהם מן הגולה אחד שהעיד להם על המזבח ואחד שהעיד להם על מקום המזבח ואחד שהעיד להם שמקריבין אף על פי שאין בית2
- ב. ואחד שהעיד להם על התורה שתכתב אשורית4
- ג. קרן וכבש ויסוד וריבוע מעכבין מדת ארכו ומדת רחבו ומדת קומתו אין מעכבין ... שכל מזבח שאין לו קרן וכבש ויסוד וריבוע פסול5
- ד. ברכוב ... זה כיוור ... ומקום הילוך רגלי הכהנים אמה ... תרי הוו חד לנוי וחד לכהנים דלא נשתרקו5
- ה. ובלבד שלא יפחתנו ממזבח שעשה משה וכמה אמר רב יוסף אמה ... מקום מערכה קאמר מר6
- ו. גזירין שעשה משה אורכן אמה ורוחבן אמה ועוביין כמתק גודש סאה ... שלא יהו עצים יוצאין מן המזבח כלום7
- ז. כבש היה לדרומה של מזבח אורך שלשים ושתיים על רוחב שש עשרה7
- ח. כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין למזרח8
- ט. אויר יש בין כבש למזבח9
- י. מה דם בזריקה אף בשר בזריקה10
- יא. שני כבשים קטנים יוצאין מן הכבש שבהן פונים ליסוד ולסובב ומובדלין מן המזבח מלא נימא משום שנאמר סביב ורבי אבהו אמר רבוע11
- יב. הכבש והמזבח ששים ושתיים הני שיתין וארבעה הוו נמצא פורת אמה על יסוד ואמה על סובב12

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

דף סב.

**א. הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל ... ראו מזבח בנוי ומיכאל
השר הגדול עומד ומקריב עליו ... אפרו של יצחק ראו
שמונח באותו מקום ... יוחנן שלשה נביאים עלו עמהם מן
הגולה אחד שהעיד להם על המזבח ואחד שהעיד להם על
מקום המזבח ואחד שהעיד להם שמקריבין אף על פי שאין
בית**

המזבח מקומו¹ מכוון ביותר, ואין משנין אותו ממקומו לעולם, שנאמר (דברי הימים א כב פסוק א) וְזֶה מִזְבֵּחַ לְעֹלֹת לְיִשְׂרָאֵל, ובמקדש² נעקד יצחק אבינו שנאמר (בראשית כב פסוק ב) וְלֹדֶה לְדָם אֶל אֶרֶץ הַמִּזְרִיחַ וְנֹאמַר בְּדַבְרֵי הַיָּמִים (ב ג פסוק א) וַיִּחַל שְׁלֹמֹה לְבַנּוֹת אֶת בֵּית ה' בִּירוּשָׁלַם בְּהַר הַמִּזְרִיחַ אֲשֶׁר נִרְאָה לְדָוִד אָבִיהוּ אֲשֶׁר הָכִין בְּמָקוֹם דָּוִד בְּגֵרָן אֶרֶץ הַיְבוּסִי.

ומסורת ביד הכל שהמקום שבנה בו דוד ושלמה³ המזבח בגורן ארונה הוא המקום שבנה בו אברהם המזבח ועקד עליו יצחק, והוא המקום שבנה בו נח כשיצא מן התיבה, והוא המזבח שהקריב עליו קין והבל, ובו הקריב אדם הראשון קרבן כשנברא ומשם נברא, אמרו חכמים אדם ממקום כפרתו נברא.

¹ רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ב הלכה א - ד

² בפרקי רבי אליעזר ב פל"א ופסיקתא רבתי פמ"ד סי' ב'. ובמדרשות. ומה שכתב ומשם נברא כב"ר בפסוק וייצר ובירושלמי דנזיר פרק כה"ג.

³ לא שבנו שניהם ביחד רק דוד בנה עליה במה להקריב בשעתה ושלמה בנה עליה בנין עולמים. ופשוט. הר המזריה שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

מדות המזבח מכוונות הרבה וצורתו ידועה איש מאיש, ומזבח שבנו בני הגולה כעין מזבח שעתיד להבנות עשוהו ואין להוסיף על מדתו⁴ ולא לגרוע ממנה. וי"א⁵ שיכולין להוסיף על מדתו עד ששים אמה.

ושלשה נביאים עלו עמהם מן הגולה, אחד העיד להן על מקום המזבח, ואחד העיד להן על מדותיו, ואחד העיד להן שמקריבין⁶ על המזבח הזה⁷ כל הקרבנות אף על פי שאין שם בית.

⁴ במעשה רקח לכאורה קשה טובא והוי היפך מ"ש כאן הלכה זו שמדת ארכו ומדת רחבו ומדת קומתו אינן מעכבין מובא להלן והנה התוס' ז"ל בזבחים דף ס"ב ההך דמדת ארכו ומדת רחבו אין מעכבין כתבו דהא דכתיב הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל ומיירי אף גבי מזבח הא אמרינן דמה בית בשישים אף מזבח בשישים היינו שיהיה קדוש עד ששים אם ירצו להרחיבו ולא שיהא חובה לעשות כן ע"כ. והרב קרית ספר הביא ג"כ טעם ז"ל של התוס' ואינו מעלה ארוכה למ"ש הוא עצמו בתחילת הפרק דאין להוסיף על מה שבנו ועל מה שעתיד להבנות ולא לגרוע ממנו אם לא שנאמר בדוחק דהא דאין להוסיף וכו' לא קאי אלא אצורת הבית שכ"כ וצורתו ידועה איש מאיש ואין להוסיף וכו'. ובהר המוריה כתב יש לעיין הא מסקינן שם בזבחים דיש להרחיבו עד ששים אמה אם היו נצרכין לזה ועוד הא איתא התם מדת ארכו ומדת רחבו ומדת קומתו אין מעכבין ובלבד שלא יפחתו ממזבח שעשה משה יעו"ש היטיב והובא לקמן הלכה זו וצריך לומר דס"ל אמת שאינו מעכב לפסול הקרבן בשביל זה אמנם מדהוצרך נביא ע"ז להעיד על מדתו של מזבח וכמש"כ בהלכה ד' אלמא דיש קפידא על מדתו כמה יהיה ומפרש דלא כרש"י שהעיד שיש להם רשות להוסיף עד ששים אמה וכן פ' במשניות בפ"ג דמדות מ"א יעו"ש בפ"י רבינו רק שהעיד על מדתו שיהיה ל"ב על ל"ב וכו"מ מתוס' דזבחים שם ד"ה אחד שהעיד וכו' וס"ל דאין הלכה כרב יוסף ורק כמו שאמר מתחלה הטעם דלכן הוסיפו משום דלא ספקא משום שאין אש מן השמים מסייעו או הלכה כרבי אר"ש בן פזי משום בר קפרא דשיתין הוסיפו ומדהוינן דהוצרך נביא להעיד על מדתו כמה יהא אלמא דאין הרשות להרחיבו כמה שירצה ורק על פי הדבור נעשה ועי' פסקי תוס' מדות סי' ט"ז. ועיין זבח תודה לו: ד"ה אף נזבח דהרמב"ם ס"ל שאחר שאמרנו שנביאים עלו מן הגולה תו אין צריכין לת"י רב יוסף עי"ש

⁵ שיטת רש"י בתורת הקדשים שם ט

⁶ במתניתא תנא ר' אליעזר בן יעקב ... ואחד שהעיד להם על התורה שתכתב אשורית עכ"ל ו סק כרבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן ולא ידעתי למה לא פסק כמתניתא דר' אליעזר בן יעקב דמשנתו קב ונקי ואולי דלא נאמר כלל זה אלא במשנה ולא בכרייתא וכמ"ש מרן ז"ל בסוף פרקין. מעשה רקח אך בהר המוריה כתב רבינו לא פסק בוותיה דהך ברייתא משום דס"ל לראב"י דמתחלה ניתנה להם בכתב עברי וכמש"כ רש"י שם אבל רבינו ס"ל כרשב"א בסנהדרין כ"ב א' דהכתב לא נשתנה כל עיקר והראיה דשקלו וטרו אמוראי אליביה יעו"ש ודריש משנה תורה היינו שצריך לכתוב שני ס"ת כדאיתא שם כ"א ב' וכמש"כ בהל' ס"ת פ"ז ה"ב ג' ובפ"ג מהל' מלכים ה"א וכבר האריכו הרבה מהראשונים והאחרונים להוכיח כן דאותו כתב לא נשתנה כל עיקר כידוע להמעיינים הלא בספרתם.

⁷ הוסיף רבינו לבאר דווקא על המזבח מקריבין אבל כל שאין מזבח אי"נ שלא במקום המזבח אין מקריבין דברצפה אין מקריבין דלית הלכתא כר' יהודה דס"ל דרצפה נתקדשה בקדושת המזבח ועוד דהא מודה ר"י בדמים דאין זורקין על הרצפה כדאיתא בזבחים ס' א' (ועי"ש בתוס' ד"ה מודה ר"י וכו') שכתבו וז"ל תימה מאי קס"ד מעיקרא הא יסוד וקרן ורצוע מעכבין עכ"ל והנה לעיל ג"א ב' בד"ה תן וכו' כתב וז"ל דהא דמעכבין היינו דווקא במזבח וקודם דקדיש דוד הרצפה או אם נעקרה הרצפה סמוך למזבח או לא קדיש עד ארעית תהומא עכ"ל והנה מש"כ קודם דקדיש דוד הרצפה וכו' כבר העירותי בזה לעיל פ"א ה"י יעו"ש דשלא בדקדוק היא דהא דוד לא קדשה [אלא] בקדושת עזרה אבל מש"כ או לא קדיש וכו' לכאורה מ"ס וצ"ל אי לא קדיש וכו'

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

ב. ואחד שהעיד להם על התורה שתכתב אשורית

י"א⁸, שהכתיבה הזאת האשורית, כיון שניתנה בה התורה⁹ ובה נכתבו לוחות הברית הרי מגונה מאוד להשתמש בה לדברי חול, ומימי קדם היו ישראל נוהגין בדבר זה והיו כותבין כתביהן וחיברו הכמותיהם של חול בכתב עברי, לכן תמצא חרות על שקלי ישראל ומטבעותיהם¹⁰ כתב עברי ולא אשורי מפני שהם דברים של חול, ולא נמצא מעולם אות אחת מהכתב האשורי בדברי חול הנמצא משארות ישראל לא על האבנים ולא על המטבעות, אלא הכל בכתב עברי.

הלעיל כ"ד א' מספקא ליה בזה אבל באמת זה אינו דהא אסיקנא שם דקדיש עד ארעית תהומא יעו"ש לכן עיקר כמש"כ לפנינו די"ל דמה דפשוט לן דקדיש עד לארעית תהומא היינו לענין קדושת עזרה אבל לענין נתקדשה בקדושת המזבח שפיר מסתפק להו להתוס' בזה וק"ל ועי' תוס' פסחים ס"ז ב' ד"ה מחילות וכו') ובאין מזבח אין מקריבין קרבנות עי' זבחים נ"ט א' ס' א' יעו"ש היטיב וכמש"כ רבינו לקמן פ"ג מהל' פסולי המוקדשין יעו"ש מהלכה כ"ב ואילך. וזה שהוסיף רבינו תיבת מזבח ומש"כ הוזה בא לאפוקי מזבח שהיה בימי שלמה דדווקא בימי עזרא אמרינן מקריבין אף על פי שאין בית לפי שקדושה ראשונה קדשה לע"ל אבל לא מקודם לכן וכמש"כ לקמן פרק ו' הלכה י"ד יעו"ש היטיב. הר המוריה שם

⁸ תשובות הרמב"ם ז"ל, הנקראים פאר הדור (דפוס לפסיא, סימן ז') תשובה זו הביאה רבינו ירוחם ז"ל בנתיב השני

⁹ והנה מה שהחליט הרמב"ם ז"ל דקי"ל באשורית ניתנה התורה, נלפע"ד שמקור מקומו הוא מזבחים (דף ס"ב ע"א) דתניא רבי אליעזר בן יעקב אומר נביא עלה עמהם בתחלת בית שני שהעיד על ספר התורה שתכתב אשורית. ומפרש הרמב"ם שהעיד שהתורה נכתבת מעולם באשורית ולא בעברית. וכן מפרש רבינו הננאל ז"ל. וכתב בעל העיטור דהלכה בזה כראב"י דמשנתו קב ונקי, וכן כתב בעל כפתור ופרח תלמיד הרא"ש ז"ל: (אבל רש"י ז"ל פ"י העיד שתכתב מעכשיו והלאה אשורית. וזה תמוה מאוד, שאין מלת העיד סובל פירושו, שהרי כל עדיות דתנינן היינו שהעיד שכן היה מקדמת דנא. ורש"י ז"ל לשיטתו דנקט בפרק חלק (סנהדרין דף צ"ז ע"ב ד"ה אשורית) כמאן דאמר שנקרא אשורית מפני שעלה עמהם מאשור). שו"ת מפענח נעלמים סימן ה.

¹⁰ והנה תוכן כוונת רבינו מבוארת שמאחר שאנחנו רואים בעינינו שעל המטבעות מלכי החשמונאים לא נמצא אפילו אות אחת מהכתב אשורי, והרי אז בודאי התפשטה בכל ישראל קריאת כתב האשורית, וכן על המטבעות שטבע בר כוכבא האותיות הכתובים עליהם הם אך כתב עברית ולא אשורית, אף שהוא היה בימי התנא רבי עקיבא, ולא יכחיש איש זה שכל ישראל ידעו אז כתב האשורית, על כן על כרחך צריך אתה לומר שמפני שהאשורית היה קדוש בעיניהם, לא רצו להשתמש בו לדברי חול, ומה אנחנו באים לידי מסקנא שגם מה שאין אנחנו מוצאים חקוק על האבנים העתיקים מימי בית ראשון רק כתב עברי, אין הטעם מפני שלא ידעו אז עדיין מן הכתב האשורי, אלא משום קדושת הכתב היו נמנעים מלהשתמש בו לדברי חול.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

ג. קרן וכבש ויסוד וריבוע מעכבין מדת ארכו ומדת רחבו ומדת קומתו אין מעכבין ... שכל מזבח שאין לו קרן וכבש ויסוד וריבוע פסול

ארבע קרנות¹¹ של מזבח ויסודו וריבועו מעכבין¹², וכל מזבח שאין לו קרן ויסוד וכבש וריבוע הרי הוא פסול שארבעתן מעכבין.

אבל מדת ארכו ומדת רחבו ומדת קומתו אינן מעכבין, והוא שלא יפחות מאמה על אמה ברום שלש אמות¹³ כשיעור מקום המערכה של מזבח מדבר. כמבואר להלן, וי"א¹⁴ שצריך שיהיה חמש על חמש אמה.

ד. כרכוב ... זה כיור ... ומקום הילוך רגלי הכהנים אמה ... תרי הווי חד לנוי וחד לכהנים דלא נשתרקו

¹¹ רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ב הלכה יז

¹² בכל מקום שנא' המזבח לעכב המזבח משמע כשהוא כן הוא דמיקרי מזבח ואי לא לא ובקרבן כתיב קרנות המזבח וכיסוד כתיב אל יסוד המזבח וכבש כתיב אל פני המזבח והוא הכבש שהוא פניו של מזבח שעולין לו דרך שם ובריבוע כתיב רבוע יהיה המזבח. כס"מ. צע"ק הא אצל כרכב כתיב נמי המזבח ורבי ס"ל דהיינו כיור ור"י בר"י ס"ל דהיינו סובב (יעו"ש ס"ב א') ומ"מ בין למר ובין למר מעכב כדאיתא התם בש"ס ואנן כמאן ס"ל דלא פסיל שום חד מינייהו ורש"י ז"ל בסוכה כתב שם וז"ל ר"י בר"י אומר אף הסובב מעכבו דסבר כרכב המזבח זה הסובב והרי נאמר בו המזבח ורבנן ס"ל זהו הכיור והכי אמרינן בזבחים וכו'. יעו"ש וא"כ הו"ל לומר דהכיור מעכב ובאמת לא קחשיב שם רק ד' דברים וכ"מ דפריך התם בזבחים אלא מעתה כיור לר' וסובב לר"י בר"י וכו' משמע דלברייתא לא מעכב לא זה ולא זה וצע"ק וה' יאיר עיני. הר המוריה שם. ועיין זבח תודה שם שתי' דלמסקנא דתרצי' תרי הוי חד לנוי והוא כשיטת רבי מסתברא שהוא רק למצוה, אבל הסובב לא מעכב, אפילו כיור דמעכב לרבי (זבחים ס"ב ע"א) הוא רק במזבח הנחושת ולא כשנבנה באבנים, כמו הרשת (מכבר) שלא היה במזבח אבנים. שארית נתן שם

¹³ באמת בש"ס לא נזכר מגובהה כמה יהיה רק נזכר שם רחבו וארכו ואולי רבינו אזיל לטעמיה לעיל הלכה ה' והלכה ח' דהווי מקום המערכה הוא קורא משפת סובב ולמעלה ובש"ס (ס"ב א') איתא דבעינן מקום המערכה שיהיה שוה למזבח של משה יעו"ש א"כ ס"ל לרבינו כל מה שכתבה התורה בפירוש במזבח של משה זה מעכב וכיון דכתיב שלש אמות קומתו ה"ו מעכב. הר המוריה שם. אולם עיין בכרוב ממשח שם ואם נאמר דרבינו יליף לה מרוחב דשיעור של משה אית ביה קפידא א"כ בעינן י' אמות לעכובא כשל משה שמקום המערכה גבוה מן הארץ י' אמות כמ"ש לעיל ריש פרקין וי"ל דסובר רבינו דמדלא קפדינן גבי רוחב אלא אשיעור המערכה בלבד ממילא נשמע ה"ה לגובה דלא קפדינן אלא אגובה דמקום מערכה והו' אמות האחרים לא נאמרו אלא אם יש רוחב אליהם וכיון שהרוחב אינו מעכב ממילא הגובה אינו מעכב והיינו שלא ביאר הכתוב אלא ג' אמות גובה בלבד שהם לעיכובא.

¹⁴ שיטת רש"י עיין תורת הקדשים שם ל זבוח תודה ד"ה וכמה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

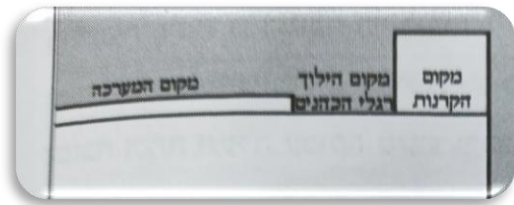
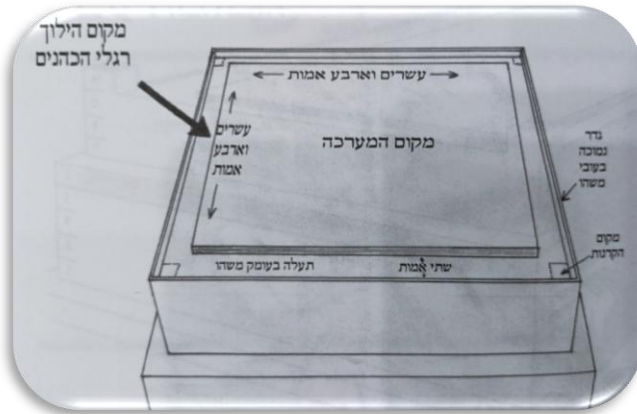
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

כמין חריץ היה למעלה על המזבח סביב והיה מכיל שתי אמות ברחבו והיה הוא באמה שבין קרן לקרן מקרנות המזבח¹⁵ ועוד אמה שהוא מקום רגלי הכהנים אמה סביב¹⁶, כדי שלא יחליקו הכהנים מעל המזבח.

ה. ובלבד שלא יפחתנו ממזבח שעשה משה וכמה אמר רב יוסף אמה ... מקום מערכה קאמר מר

מה שהתבאר שמדת ארכו ומדת רחבו ומדת קומתו של מזבח אינן מעכבין, הוא שלא יפחות מאמה על אמה ברום שלש אמות¹⁷ כשיעור מקום המערכה של מזבח מדבר.

דף סב:

¹⁵ תורת הקדשים מ ותמה שם אמאי לא הזכירו הרמב"ם.

¹⁶ רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ב הלכה ז

¹⁷ באמת בש"ס לא נזכר מגובהה כמה יהיה רק נזכר שם רחבו וארכו ואולי רבינו אזיל לטעמיה לעיל הלכה ה' והלכה ח' דזהו מקום המערכה הוא קורא משפת סובב ולמעלה ובש"ס (ס"ב א') איתא דבעינן מקום המערכה שיהיה שוה למזבח של משה יעו"ש א"כ ס"ל לרבינו כל מה שכתבה התורה בפירושו במזבח של משה זה מעכב וכיון דכתיב שלש אמות קומתו ה"ז מעכב. הר המוריה שם. אולם עיין בכרוב ממשח שם ואם נאמר דרבינו יליף לה מרוחב דשיעור של משה אית ביה קפידא א"כ בעינן י' אמות לעכובא כשל משה שמקום המערכה גבוה מן הארץ י' אמות כמ"ש לעיל ריש פרקין וי"ל דסובר רבינו דמדלא קפדינן גבי רוחב אלא אשיעור המערכה בלבד ממילא נשמע ה"ה לגובה דלא קפדינן אלא אגובה דמקום מערכה והו' אמות האחרים לא נאמרו אלא אם יש רוחב אליהם וכיון שהרוחב אינו מעכב ממילא הגובה אינו מעכב והיינו שלא ביאר הכתוב אלא ג' אמות גובה בלבד שהם לעיכובא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

ו. גזירין שעשה משה אורכן אמה ורוחבן אמה ועוביין כמחק גודש סאה ... שלא יהו עצים יוצאין מן המזבח כלום

כל העצים¹⁸ החדשים כשרים למערכה, ולא היו מביאין משל זית ולא משל גפן משום ישוב ארץ ישראל, ובאלו היו רגילין במזבחות של תאנה של חרשים¹⁹ שאינן ביישוב²⁰, ובשל אגוז ובשל עץ שמן, והגזירין שעשה משה אמה אורכן ואמה רחבן ועביין כמחק גודש²¹ של סאה וכמותן עושין לדורות²².

ז. כבש היה לדרומה של מזבח אורך שלשים ושתיים על רוחב שש עשרה

וכבש היה²³ בנוי לדרומו של מזבח, ארכו שלשים ושתיים אמה על רוחב ט"ז אמה, ולהלן יבואר האיך היה מחובר למזבח.

¹⁸ רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק ז הלכה ג

¹⁹ כס"מ שם

²⁰ ועיין להרב לה"מ והמל"מ ז"ל מה שפלפלו בסוגיא דתמיד ואין להאריך. מעשה רקח שם

²¹ הר המוריה שם.

²² והטעם דבעינן שלא יהיו יוצאים ממקום המערכה כלום כדאיתא בגמ' ובתו"כ ויקרא פ"ו פרשה ד' יעו"ש לפי שמקום המערכה של מזבח הנחשת שעשה משה היה אמה על אמה (ועיין במש"כ בפ"ב מהל' בית הבחירה הי"ז) וא"כ לדורות שהיה מקום המערכה כ"ד על כ"ד מנלן דהגזירין היו אמה על אמה ואולי אפ"ל על פי מאי דאיתא בתו"כ שם וז"ל יכול המתנדב עולה יהא מביא עצים ואישיה עמה ת"ל על העצים אשר על האש אשר על המזבח מה המזבח משל ציבור אף אש ועצים משל ציבור דברי ר"א בר' שמעון ר"א אומר מה מזבח שלא נשתמש בו הדיום אף עצים ואש שלא נשתמש בהן הדיום ד"א על העצים אשר על האש אשר על המזבח שלא יהיו הגזירין יוצאין הו"ן למערכה עכ"ל ממילא ללשונות הראשונים אין הטעם משום שלא יצא הו"ן למערכה והנה אנן קי"ל כלשונות הראשונים כמבואר במנחות כ"ב א' וכמו שנתבאר למעלה פ"ה הי"ג ופ"ו ה"ב ממילא לית הלכתא דבעינן שלא יהיה יוצא הו"ן ממקום המערכה והא דעשה מרע"ה אמה אורכן ואמה רוחבן לא מטעם זה עשה אלא מטעמא אחרינא וזהו טעם ר' ירמיה שהצריך לאמה גדומה (לרש"י ז"ל) או אמה גרומה (להתוס' ז"ל) יעו"ש היטיב אבל לפ"ז יש לעיין למה לא כתב דבעינן אמה גדומה או אמה גרומה ואולי לפי שלא הוכרע בש"ס כמאן הלכתא כר' ירמיה או כרב יוסף לכן לא דבר מזה כלל אולם לדורות פסק להחמיר דבעינן שיהא אמה על אמה ויש לעיין בזה. ואולי כוונת רבינו כי כמו שעשה משה כן היו עושין לדורות שלאחריו כל זמן שמזבח הנחשת היה עומד. ומינה ה"ה בבית עולמים לא היו הגזירין גדולים יותר ממקום המערכה וצ"ע בזה. אמנם עיין ירושלמי שקלים פ"ו ה"ד שם הוא מקור נאמן לדברי רבינו.

²³ רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ב הלכה יג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ג 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

ח. כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין למזרח

כבר התבאר במסכת יומא דף יז. שמצוות, דינים, או מנהגים, הנעשים על ידי הליכה או הקפה וסיבוב מצד אל צד, יש לפנות בהם דרך ימין, שהוא צד של כבוד וחשיבות²⁴, ולכן העולה לראש המזבח לערכי עבודה או למתן דמים בחטאת או לסידור המערכה או להיפוך אברים²⁵, פונה לימין על אף שמשם פונה אח"כ לשמאל, וכשהוא בא לירד, מקיף סביב למזבח עד שמגיע לכבש, ויורד במערבו של כבש, שהוא לשמאל בעלייתו, שהרי כבש בדרום והתחיל בקרן דרומית מזרחית, ואח"כ מזרחית צפונית וכו' ומקיף ויורד משמאל. ואינו חוזר על העקב, שאם כן נמצא מהלך לצד שמאלו, שהרי פניו למזבח ואינו מחזיר לו עורף.

ושם מבואר שיש כמה חילוקים להלכה ולמעשה²⁶.

א. המקיף ברגל מתחיל מצד שהוא לימין לו ומקיף באופן שגם סיומו הוא מימינו לפי הפוך פניו, כגון אם פניו למערב מתחיל מצפון ומסיים בדרום וכן בהיפוך. סימן לדבר הכותב ס"ת מתחיל בימין ומסיים בימין באמצע שיטה בסוף הספר.

לפיכך²⁷ כהנים בתחלה כשעולין לדוכן ופניהם כלפי ההיכל שהוא במזרח, וקורין להם כהנים, מתחילין להחזיר פניהם כלפי העם²⁸ לצד ימין שלהם שהוא בדרום, ואח"כ למערב נגד הצבור. ובסוף כשמתחיל הש"ץ שים שלום ומחזירין פניהם כלפי הקודש מתחילין להחזיר פניהם דרך ימין שלהם שהוא בצפון ואח"כ לצד המזרח נגד ההיכל. כשיורדים מן הדוכן לא יחזירו אחוריהם להיכל אלא יצדדו ויחזירו

²⁴ ועי' שו"ת מהר"י ברונא סי' למ, שהימין עיקר בכל דבר שבקדושה. ועי' דרישה או"ח סי' תרנא אות א, שידוע כשאדם רוצה לעקור רגליו, עוקר רגל ימין בראשונה, לכן יש לכבד רגל ימין להתחיל מצדו

²⁵ . חוץ מן העולה לשלשה דברים, והם נסוך המים בהג, ונסוך היין של נסכים שמקומם הוא בקרן מערבית דרומית ועולת העוף, כשהיא רבה

²⁶ שו"ת חתם סופר חלק א (אורה חיים) סימן קפו

²⁷ משנה ברורה סימן קכח סעיף יז

²⁸ כלומר להסתובב כלפי הציבור

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

פניהם קצת להיכל כתלמיד הנפטר מרבו שמחזיר פניו אליו בצאתו מלפניו.

וכן העולה לתורה²⁹, אם שני הדרכים מימינו ומשמאלו שוים, עולה דרך ימין, ויורד בפתח שכנגדו.

וכן בהוצאת ספר התורה מהיכל שבמזרח³⁰, מוליכים אותו דרך צפון, שהאוחז אותו מחזיר פניו לבימה ואחוריו להיכל, ונמצא שיד ימינו לצד צפון, וכשמחזירים את הספר להיכל מוליכים אותו דרך דרום, שכאשר מוליכו מהבימה להיכל נמצא שיד ימינו לצד דרום.

ב. העומד במקומו ועושה מצוה, כגון נר הנוכה ולולב, מתחיל משמאל ופונה לימינו. סימן לדבר אותיות התורה שנכתבים ונמשכים משמאל לימין והיינו כתיבה תמה.

ג. ימין והעברה על המצות ימין עדיף, ימין ודרך קצרה יבואר להלן נח: שי"א שימין עדיף, ויש חולקים, ע"כ יראה לצדד עצמו באופן שיהיה לעולם ימין שלו מעותד להפנות לדרך קצרה.

ד. כל זה בעומד בקודש, כגון העומד בבהכ"נ ורוצה לילך למקומו או לבימה יפנה לימין. משא"כ הנכנס מחוץ לבהכ"נ אזי אין מקום לימין כלל ולעולם דרך קצרה עדיף.

ט. אויר יש בין כבש למזבח

אויר מעט³¹ היה מפסיק בין הכבש למזבח, כדי ליתן האיברים למזבח בזריקה³² כדלהלן, וגובה הכבש תשע אמות פחות שתות עד כנגד המערכה.

²⁹ מ"ב קמא ס"ק כה

³⁰ מ"ב שם

³¹ רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ב הלכה יג

³² ולקמן בהלכה י"ד כתב לגבי הכבשים הקטנים ומובדלין מן המזבח כמלא נימא משום דהתם הטעם דבעינן שיהא מרובע לכן די בהפסק כל שהוא אבל כאן הטעם דבעינן שיהא זריקה כמו דם לכן בעינן אויר גדול וניכר וכמש"כ התוס' זבחים ס"ב ב' ד"ה אויר קרקע וכו' ועי' בסוגיא דהש"ס דהתם. ועי' תוס' זבחים פ"ז ב' ד"ה אויר וכו'. ודע כי בספרי ראה פיסקא ע"ח איתא וז"ל הא מה אני מקיים ועשית עולותיך הבשר והדם מקיש בשר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

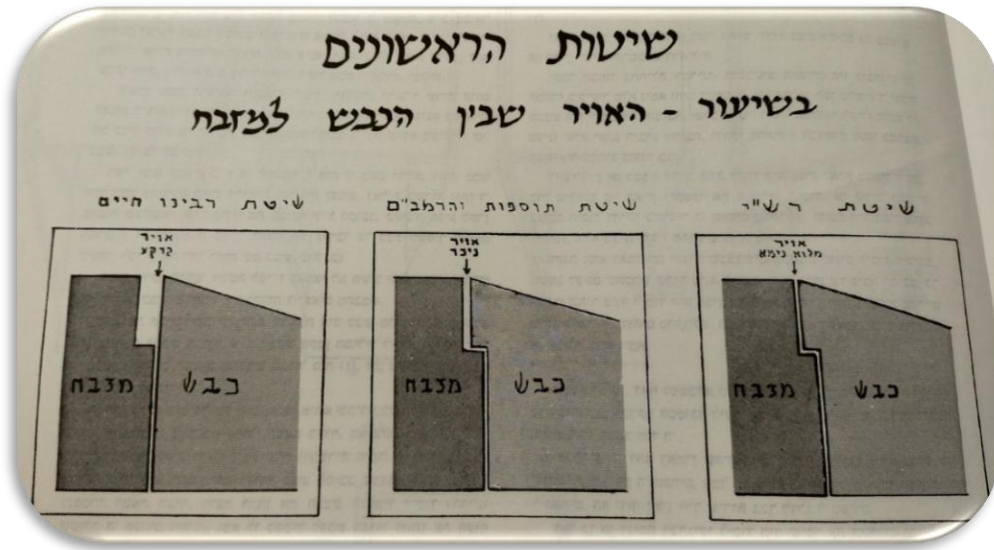
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

י. מה דם בזריקה אף בשר בזריקה.

כבר התבאר במסכת פסחים דף עז. שכשמנתח איברי העולה³³ מוליכין את כל הנתחים לכבש ומולחין אותם שם, ואחר כך מעלין כל האיברים לראש המזבח, ומסיר גיד הנשה בראש המזבח ומשליכו על גבי הדשן שבאמצע המזבח, וזורק כל האיברים על האש³⁴ שנאמר (דברים יב פסוק כז) וְעֲשִׂיתָ עֲלֵיהֶם הַבָּשָׂר וְהַדָּם הַבָּשָׂר וְהַדָּם, כשם שהדם בזריקה כך כל הבשר בזריקה.

לדם מה דם בזריקה אף בשר בזריקה יכול יהא עומד ברחוק וזורק ת"ל וערך הכהן אותם עומד בקרוב ומסדרו ע"ג המערכה עכ"ל וזהו לכאורה דלא כמסקנת ש"ם דידן ובתוספתא פ"ד דזבחים כך הגירסא מה אני מקיים הבשר והדם מקיש בשר לדם מה דם בזריקה אף הבשר יכול יהא זורק ודובק ת"ל וערך הכהן אותם זורק ועורך לא זורק ודובק עכ"ל ולכאורה כוונתו שלא יעמוד בקרוב סמוך למערכה אלא יעמוד ברחוק על הכבש וכמסקנא דש"ם דידן. הר המוריה שם.

³³ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ו הלכה ד

³⁴ דיש כאן שתי זריקות חדא זריקה של העלאת האברים והב' הזריקה של ההקטרה אלא דהלמוד של ר"פ שתהי' אויר קרקע מפסיקו זה א"א אלא על העלאת האיברים ומ"מ ילפינן גם על ההקטרה שתהי' ע"י זריקה אף דע"כ אינו דומה לגמרי לזריקת הדם שיהי' אויר קרקע מפסיקו, ושזה מתקיים בהעלאת האיברים. דסובר הרמב"ם דמה דילפינן מהבשר והדם דההקטרה תהי' בדרך זריקה כמו הדם היינו שתהי' ממש כמו בדם, וכמו בדם נגמר הכל בדרך זריקה ואין עבודה אחרת אחר הזריקה הי"ג בהקטרה שבין בהעלאת האברים על המזבח ובין בהנתינה על האש שזהו עיקר ההקטרה תהי' כולה בזריקה. ובוה מתורין קושיית המל"מ שם אבן האול שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

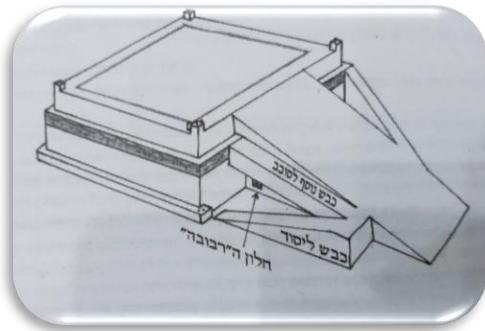
<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

יא. שני כבשים קטנים יוצאין מן הכבש שבהן פונים ליסוד ולסובב ומובדלין מן המזבח מלא נימא משום שנאמר סביב ורבי אבהו אמר רבוע

ושני כבשים³⁵ קטנים יוצאים מהכבש שבהם פונים ליסוד ולסובב ומובדלין מן המזבח כמלא נימא³⁶.

אותו שפונין בו לסובב יצא במזרחו של כבש לימין ויוצא ומתחיל בשיפולו של כבש ונמשך ועולה באלכסון עד שמגיע לסובב. וי"א³⁷ שאף במערבו היה כבש שפונה לסובב.

והפונה ליסוד יוצא למערבו להוליך בו שירים של חטאת שיורד מן המזבח פונה לשמאלו ליסוד דרומי ומתחיל לצאת בשיפולו של כבש רחוק מן המזבח כדי שיהא נוח לשפע ולירד ליסוד.

³⁵ רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ב הלכה יד

³⁶ וחלון היתה במערבו של כבש אמה על אמה ורבובה היתה נקראת, שבה נותנין פסולי חטאת העוף עד שתעבור צורתה ותצא לבית השריפה ובראב"ד שם השיג. לא כי אלא החלון לבד והרבובה לבד וכך היא שנויה במסכת מדות.

³⁷ ודע דבפ"ו דזבחים (דף ס"ד) נחלקו רש"י והתוספות אם במערב הכבש היה כבש קטן שהיה פונה לסובב דרש"י ס"ל דדוקא במזרחו של כבש היה כבש קטן שהיה פונה לסובב אבל במערבו של כבש לא אך התוספות ס"ל דגם במערבו היה כבש קטן פונה לסובב ועיין במה שכתב הרב תי"ט פרק ו' דזבחים משנה ג'. מל"מ שם ורבינו שלא הביאו מסתמא לא ס"ל כן. הר המוריה שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

יב. הכבש והמזבח ששים ושתיים הני שיתין וארבעה הוו נמצא פורח אמה על יסוד ואמה על סובב

כבר התבאר כבש היה³⁸ בנוי לדרומו של מזבח, ארכו שלשים ושתיים אמה על רוחב ט"ז אמה אולם ארכו על פני רצפת העזרה רק שלשים אמה מצד המזבח עד היסוד, כיון שממשיך אמה על היסוד ועוד אמה על הסובב.

³⁸ רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ב הלכה יג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

